

วิกฤตการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในทะเลจีนใต้

ภายใต้ความพยายามของรัฐชายฝั่งที่ต้องการขยายอิทธิพลของตนเองในพื้นที่ทะเลจีนใต้ เพื่อการครอบครองทรัพยากรอันล้ำค่าในทะเล โดยวิธีการขูดลอก ฝังกลบ และถมทะเลนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศทางทะเลเป็นวงกว้างจนทำให้ทรัพยากรบางส่วนไม่สามารถที่จะฟื้นฟูและซ่อมแซมตัวเองให้กลับมาเหมือนเดิมได้อีก ซึ่งนับเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ

📌 สถานการณ์

เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566 คณะวิจัยฯ (Monica Sato, Harrison Prétat, Tabitha Mallory, Hao Chen และ Gregory Poling) ภายใต้โครงการความริเริ่มเพื่อความโปร่งใสทางทะเลในเอเชีย (Asia Maritime Transparency Initiative: AMTI) ได้แถลงข้อมูลรายงานเกี่ยวกับ “ภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อมต่อทะเลจีนใต้” ณ ศูนย์กลยุทธ์และการศึกษานานาชาติของสหรัฐอเมริกา (Center for Strategic and International Studies: CSIS) โดยในรายงานมีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมทางทะเลของรัฐชายฝั่งต่าง ๆ ที่อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ ได้มีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อแนวปะการัง และยังทำให้ระบบนิเวศทะเลถูกทำลายในวงกว้าง

รายงานฉบับนี้ยังมีการระบุอีกว่า ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการทำประมง การขูดลอกร่องน้ำ และการฝังกลบในพื้นที่ทะเลจีนใต้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การเก็บเกี่ยวหอยยักษ์ (หอยมือเสือ) ในทะเลเพื่อการค้านั้น ได้นำมาซึ่งการสูญพันธุ์ของหอยในบางสายพันธุ์ที่ไม่สามารถพบที่ไหนในโลก โดยคณะวิจัยฯ ได้มีการค้นพบข้อมูลที่สำคัญ คือ มีแนวปะการังในทะเลจีนใต้มากกว่า 25 ตารางกิโลเมตร ถูกทำลายจากความพยายามของรัฐบาลจีนที่จะสร้างเกาะเทียมในพื้นที่ทะเลจีนใต้ คิดเป็นพื้นที่ความเสียหายมากกว่า 75% ของพื้นที่ทะเลจีนใต้ทั้งหมด โดยในรายงานมีการระบุว่าความเสียหายของระบบนิเวศวิทยาเกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ (การดำเนินกิจกรรมเพื่ออ้างสิทธิ์) และแนวปะการังมากกว่า 66.1 ตารางกิโลเมตร ได้รับความเสียหายเนื่องจากการเก็บเกี่ยวหอยมือเสือและการทำประมงของจีน

📌 ความสำคัญในเชิงพื้นที่

พื้นที่ทะเลจีนใต้ถือว่ามีค่าสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ กล่าวคือ ในมิติทางด้านความมั่นคง พื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่รัฐชายฝั่งต่าง ๆ พยายามที่จะอ้างกรรมสิทธิ์ เพื่อครอบครองน่านน้ำและดินแดนเหนือหมู่เกาะต่าง ๆ เพื่อสร้างความชอบธรรมในอำนาจการปกครองเหนือดินแดน และยังเป็นพื้นที่เส้นทางการเดินเรือที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ในมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ทะเลจีนใต้มีความหลากหลายทางชีวภาพทางมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยมีสัตว์ทะเลมากกว่า 6,500 สายพันธุ์ อาทิ มีปลา 3,790 สายพันธุ์ มีหอยมือเสือยักษ์ 8 สายพันธุ์ (จาก 13 สายพันธุ์ทั่วโลก) มีปะการัง 1,683 สายพันธุ์ มีสัตว์ขนาดใหญ่และสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมหลากหลายชนิด มีระบบนิเวศขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงถึงกันอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ ทะเลจีนใต้ยังเป็นทั้งแหล่งอาหาร พื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเป็นพื้นที่ที่ประชากรของรัฐชายฝั่งโดยรอบ (ประมาณ 1.87 พันล้านคน) ใช้ในการดำเนินวิถีชีวิต

📌 จุดเน้นสำคัญในรายงานฯ

รายละเอียดของเนื้อหาในรายงานฉบับนี้ ได้กล่าวถึงจุดเน้นที่สำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง : การทำลายแนวปะการังในทะเลจีนใต้

AMTI ได้มีการรายงานเกี่ยวกับการทำลายแนวปะการังในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมการสร้างเกาะเทียมเพื่อเป็นหลักฐานสนับสนุนการอ้างสิทธิ์ทางทะเลของรัฐชายฝั่งต่าง ๆ อาทิ จีน เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไต้หวัน โดยวิธีการขูดลอก การฝังกลบ และการถมทะเล จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียมของ AMTI พบว่า

วิกฤตการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในทะเลจีนใต้

จีนได้ทำลายพื้นที่แนวปะการังมากที่สุด ประมาณ 18.8 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือเวียดนาม ประมาณ 5.7 ตารางกิโลเมตร ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อแนวปะการังจนไม่สามารถฟื้นฟูหรือซ่อมแซมตัวเองให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิมได้

ส่วนรัฐชายฝั่งอื่น ๆ อาทิ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไต้หวันนั้น ได้มีการพัฒนาเกาะของตนเองเช่นเดียวกัน แต่รัฐชายฝั่งเหล่านี้มีมาตรการที่พยายามจะลดผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลให้เหลือน้อยที่สุด โดยการดำเนินการขุดลอกจะมีการตรวจสอบคุณภาพของน้ำ ปริมาณการตกตะกอน และมีการควบคุมการขุดลอกหน้าดินที่มีความเข้มงวด เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่ไม่พึงประสงค์

ประเด็นที่สอง : การเก็บหอยมือเสือยักษ์

จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียมในเชิงพื้นที่ของ AMTI พบว่า การเก็บเกี่ยวหอยมือเสือยักษ์เพื่อนำกระดองไปใช้ในเชิงพาณิชย์ (นำมาทำเครื่องประดับ) กลายเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ถึงแม้ว่าหอยมือเสือยักษ์เหล่านี้จะเป็นสัตว์น้ำที่หายากและมีกฎหมายคุ้มครองก็ตาม แต่เนื่องจากกระดองของหอยมือเสือยักษ์มีลักษณะที่สวยงาม มีราคาแพง และเป็นที่ยอมรับของผู้มีฐานะ จึงส่งผลทำให้ชาวประมงบางกลุ่มพยายามลักลอบเก็บเกี่ยวหอยมือเสือยักษ์เหล่านี้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การลากใบพัดทองเหลืองที่ทำขึ้นมาพิเศษเพื่อขุดพื้นผิวแนวปะการัง เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวหอยมือเสือยักษ์ที่ติดอยู่กับแนวปะการังได้ง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้ส่งผลทำให้แนวปะการังในพื้นที่ทะเลจีนใต้ถูกทำลายไปมากกว่า 66.9 ตารางกิโลเมตร

ประเด็นที่สาม : การประมงมากเกินไป

จากข้อมูลของ Sea Around Us เกี่ยวกับปริมาณการจับปลาในทะเลจีนใต้ พบว่า ปัจจุบันการจับปลาโดยภาพรวมมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น และมีรูปแบบการจับที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ทั้งการตกปลาด้วยมือ การจับปลาที่ใช้เครื่องมืออุตสาหกรรม การจับปลาเพื่อสันหนากการ และการจับปลาเพื่อดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมงเชิงอุตสาหกรรมแบบอวนลาก ซึ่งเป็นวิธีการประมงหลักในทะเลจีนใต้ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในทะเลอย่างมาก เนื่องจากอวนลากจะกวาดจับทุกสิ่งทุกอย่างหน้า ทั้งปลา สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พืช หอย และเต่า อีกทั้งน้ำหนักรที่ลากอวนตามพื้นทะเลจะทำลายสิ่งมีชีวิตอย่างปะการัง ฟองน้ำ และสร้างตะกอนในทะเลด้วย

บทส่งท้าย

ขณะที่รัฐชายฝั่งในพื้นที่ทะเลจีนใต้กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในประเด็นเกี่ยวกับการอ้างสิทธิ์ในเขตทางทะเลอยู่นั้น สิ่งของรัฐชายฝั่งเหล่านี้ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งหย่อนไปกว่ากันนั้นก็คือ ประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ของภัยคุกคามความมั่นคง

ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยภัยคุกคามที่สร้างความเสียหายโดยตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล คือ กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งได้รับการอนุญาต สนับสนุน และริเริ่มโดยรัฐชายฝั่ง ฉะนั้น รัฐชายฝั่งจึงต้องเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นหัวใจสำคัญในการยับยั้งกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการทำลายล้างระบบนิเวศทางทะเลก่อนที่จะสายเกินไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนซึ่งนักวิชาการหลายท่านมองว่าเป็นประเทศมหาอำนาจทางทะเลในพื้นที่บริเวณนั้น และเป็นประเทศที่มีกิจกรรมทางทะเลมากที่สุดในพื้นที่ทะเลจีนใต้ อันส่งผลต่อการทำลายหรือสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอย่างรุนแรง โดยเฉพาะแนวปะการังซึ่งมีการประมาณการกันว่ามีบริเวณพื้นที่ความเสียหายไม่ต่ำกว่า 85.7 ตารางกิโลเมตร ผ่านการขยายพื้นที่เกาะเทียม การเก็บหอยมือเสือของชาวประมง และการทำประมงเกินขนาด ซึ่งอาจส่งผลต่อการทำลายล้างพันธุ์ปลาหายากบางชนิดในทะเลจีนใต้ด้วย

และนอกจากจีนแล้ว เวียดนามเองก็ยังคงเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีส่วนในการทำลายแนวปะการังและการทำประมงเกินขนาด จนส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ฉะนั้น เวียดนามเองก็ควรมีส่วนในความรับผิดชอบในการฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเช่นเดียวกับจีน

★อ้างอิง

- <https://features.csis.org/environmental-threats-to-the-south-china-sea/>
- <https://www.facebook.com/IPDefenseFORUM.tha>
- <https://www.ifa.org/english/news/southchinasea/scs-coralreef-threat-12192023042630.html?fbclid=IwAR2yFaG3u5WYjUXVgll4ytX3Hp9FErVBK5RIBkZ2unSHvqpUBjaTKQPAMk>